

Projekt: Digitální učební materiály ve škole, registrační číslo projektu **CZ. 1. 07/1. 5. 00/34. 0527**
Příjemce: Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Husova 3, 371 60 České Budějovice

Název materiálu: Čítí a vnímání

Autor materiálu: Mgr. Veronika Plecerová

Datum vytvoření: 10. 10. 2012

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Sada: PS4

Tematická oblast: Obecná psychologie

Předmět: Psychologie, 2. ročník

Číslo DUM: 01

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 04. 01. , 09. 01. 2013

Ověřující učitel: Mgr. V. Plecerová

Třída: ZLY 2

Popis způsobu použití materiálu ve výuce: Výuková elektronická prezentace slouží jako podpůrná a názorná pomůcka výkladu učitele . Seznamuje žáky s psychickými procesy čítím a vnímáním. Materiál obsahuje zpětnou vazbu ověřující pochopení nové látky v podobě snímku s otázkami k opakování tématu.

Tento výukový materiál je spolufinancován Evropských sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Druhy poznání

➤ Smyslové (názorné)

- poznání okolního světa i informace o stavu vlastního organismu prostřednictvím smyslových orgánů

➤ Abstraktní (pojmové)

- poznání i toho, co naše smysly nerozeznají, uskutečňuje se za pomoci myšlení a řeči, pracuje s pojmy

ČITÍ A VNÍMÁNÍ

Obr. 1

Čítí

- je proces získávání nejjednodušších a nejzákladnějších informací z vnějšího i vnitřního prostředí prostřednictvím činnosti analyzátorů
- podnět je transformován nervovými impulsy do mozku a tyto podněty si uvědomujeme

Počitek

- odraz jednotlivé vlastnosti předmětu nebo jevu, působící na náš receptor
- výsledek činnosti jednotlivého analyzátoru

Podnětové prahy

- **Podprahový počitkový práh**
- **Dolní počitkový práh, tzv. absolutní práh počitku**
  - nejnižší intenzita, která vyvolá počitek
- **Horní počitkový práh**
  - nejvyšší intenzita, která vyvolá počitek
- **Nadprahový počitkový práh**

Smyslová citlivost

- Schopnost pociťovat podněty s velmi nízkým prahem.
- Rozvíjí se v praktických činnostech.

Obr. 2

Obr. 3

Smyslová adaptace

- Změna smyslové citlivosti při dlouhodobějším působení podnětu stejné intenzity.

Zákon kontrastu

- Náhlá změna intenzity podnětu se zpočátku zdá jiná, než ve skutečnosti je.

Druhy receptorů

➤ Dle charakteru podnětů

- fotoreceptory
- mechanoreceptory
- termoreceptory
- chemoreceptory
- nociceptory
- proprioreceptory

➤ Dle umístění v organismu

➤ Vnější (exteroreceptory)

- dálkové (telereceptory)
- dotykové (kontaktoreceptory)

➤ Vnitřní (interoreceptory)

- útrobní (visceroreceptory)
- proprioreceptory

Druhy počitků

- zrakové
- sluchové
- čichové
- chuťové
- tepelné
- tlakové
- polohy a rovnováhy
- pohybu
- bolesti
- kožní, hmatové
- viscerální

VNÍMÁNÍ

- je psychický proces, který se uskutečňuje pomocí součinnosti analyzátorů, na základě analyticko - syntetické činnosti
- při vnímání se uplatňuje více analyzátorů a výsledkem jsou vjemy

Vjem

- odraz předmětů a jevů jako celku, vzniká pouze přímým působením podnětů na smyslové orgány

Vlastnosti vnímání

➤ Výběrovost

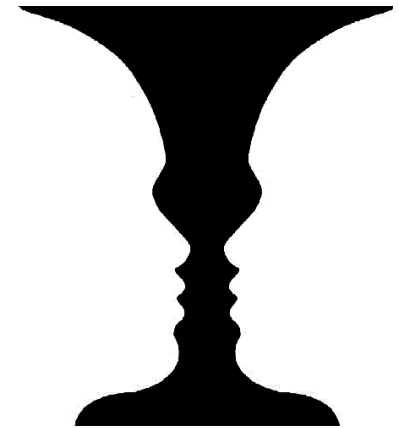
- vyčlenění a výběr podnětů z působícího komplexu
- objektivně (nápadnost, velikost)
- subjektivně (zájem, potřeba)

➤ Zaměřenost

- vnímaný objekt (figuru) odlišujeme od pozadí

➤ Zkušenost

Obr. 4

➤ **Apercepce**

- uplatnění minulé zkušenosti a zaměřenosti
- čím více vědomostí a poznatků, tím přesnější a bohatší obsah vjemů

➤ **Pregnantnost**

- na podkladě zkušenosti
- dotváření vjemu
- tendence vnímat neúplné tvary jako celek

➤ **Konstantnost**

- schopnost vnímat předmět stejně i v případě odlišnosti ostatních vnějších podnětů (čas, osvětlení, poloha...)

➤ **Transpozice**

- vnímání předmětů jako stejných, mají - li zachovanou strukturu
(melodie hraná na jiný hudební nástroj...)

➤ **Aktivnost**

Druhy vnímání

- **Tvaru a velikosti** (zrak, hmat)
- **Vzdálenosti a prostoru**(zrak, sluch, hmat)
- **Pohybu** (zrak, sluch, hmat)
- **Času**
- **Sociální vnímání**

Kompenzace

- Kompenzace – při poškození jednoho smyslového orgánu dochází k využití ostatních smyslů.

Podmínky čítí a vnímání

- funkčnost smyslových orgánů
- fyziologický stav CNS
- intenzita, výraznost a doba trvání podnětu

Otázky k opakování

- Vysvětlete rozdíl mezi čitím a vnímáním.
- Co je výsledkem čití a vnímání?
- Uveďte význam smyslové adaptace.
- Charakterizujte vlastnosti vnímání.
- Vysvětlete jev kompenzace.
- Uveďte podmínky vzniku čití a vnímání.

DĚKUJI ZA POZORNOST

Zdroje

- ČECHOVÁ, V. ROZSYPALOVÁ, M. Obecná psychologie pro SZŠ. 1. vyd. IDVPZP. Brno: 1992. 105 s. ISBN 80–7013–24–1.
- HOLEČEK, V. MIŇHOVÁ, J. PRUNNER, P. Psychologie pro právníky. 2. vyd. Plzeň: 2007. 351 s. ISBN 978–80–7380–065–9.
- KELNAROVÁ, J. MATĚJKOVÁ, E. Psychologie 1. díl. 1. vyd. Grada. Praha: 2010 162 s. ISBN 978–80–247–3270–1.

- ROZSYPALOVÁ, M. ČECHOVÁ, V.
MELLANOVÁ, A. Psychologie a pedagogika.
1. vyd. Informatorium Praha: 2003. 186s. ISBN 80–
7333–014–8.

- obr. č. 1 – klipart Microsoft Office on - line
<http://office.microsoft.com> [cit. 2012 - 10 - 10].
- obr. č. 2 – klipart Microsoft Office on - line
<http://office.microsoft.com> [cit. 2012 - 10 - 10].
- obr. č. 3 – klipart Microsoft Office on - line
<http://office.microsoft.com> [cit. 2012 - 10 - 10].
- obr. č. 4 – Šlechta, P. [cit. 2012 – 10 – 10]. Dostupný na WWW: <http://www.patrik-slechta.cz/uploads/2010/12/RubinGestalt.gif>